P9_TA(2022)0292

Položaj branitelja autohtonih naroda i okoliša u Brazilu i ubojstvo Doma Philipsa i Bruna Pereire

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. srpnja 2022. o položaju branitelja autohtonih naroda i okoliša u Brazilu i ubojstvu Doma Phillipsa i Bruna Pereire (2022/2752(RSP))

(2023/C 47/16)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Brazilu,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o učincima klimatskih promjena na ljudska prava i ulozi boraca za zaštitu okoliša u vezi s tim pitanjem ([1]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. srpnja 2018. o kršenju prava autohtonih naroda u svijetu, uključujući jagmu za zemljištem ([2]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 22. listopada 2020. s preporukama Komisiji o pravnom okviru EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU ([3]),

— uzimajući u obzir izjave Reportera bez granica, Unije autohtonih naroda doline Javari (UNIVAJA), zatim organizacija Amnesty International, Survival International, Greenpeace, Human Rights Watch i World Wide Fund for Nature o ubojstvima Bruna Pereire i Doma Phillipsa,

— uzimajući u obzir strateško partnerstvo EU-a i Brazila potpisano u srpnju 2007.,

— uzimajući u obzir smjernice Europske unije o braniteljima ljudskih prava,

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima od 10. prosinca 1948., Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Deklaraciju UN-a o pravima autohtonih naroda iz 2007. i Deklaraciju UN-a o borcima za ljudska prava iz 1998.,

— uzimajući u obzir Konvenciju Međunarodne organizacije rada o autohtonim i plemenskim narodima (br. 169), usvojenu 27. lipnja 1989., čiji je Brazil potpisnik,

— uzimajući u obzir Ustav Savezne Republike Brazila, a posebno njegov članak 231. o priznavanju autohtonog zemljišta,

— uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

A. budući da su 5. lipnja 2022. britanski novinar Dom Phillips, koji je surađivao s novinama *The Guardian*, i brazilski autohtoni stručnjak Bruno Pereira, bivši državni službenik Nacionalne indijanske zaklade (Funai), nestali u dolini Javari, između riječne zajednice São Rafael i grada Atalaia do Norte u državi Amazoni u sjevernom Brazilu; budući da su njihova tijela otkrivena 15. lipnja 2022.;

B. budući da je 15. lipnja 2022. brazilska savezna policija izvijestila da je jedna od dviju osoba uhićenih pod sumnjom sudjelovanja u njihovom nestanku priznala da ih je ubila;

([1]) SL C 15, 12.1.2022., str. 111.
([2]) SL C 118, 8.4.2020., str. 15.
([3]) SL C 404, 6.10.2021., str. 175.

C. budući da je nevladina organizacija Global Witness izvijestila da je 2020. u Brazilu ubijeno više od 20 boraca za zaštitu zemljišta i okoliša, što je Brazil dovelo do četvrtog mjesta na popisu zemljama s najvećim brojem takvih ubojstava u svijetu, pri čemu većina tih zločina ostaje nekažnjena; budući da se u Brazilu gotovo tri četvrtine ubojstava događa u regiji Amazone i da su mete borci za prava autohtonih naroda;

D. budući da se trenutačno narušavanje ljudskih prava u Brazilu događa u kontekstu restriktivnih zakonodavnih promjena i sve manjeg financiranja agencija za zaštitu okoliša, kao i sve većeg endemskog nasilja; budući da autohtoni narodi Brazila trpe sustavnu agresiju i nedostatak zaštite svojih prava, kao i sve veći broj napada i ubojstava; budući da je pandemija bolesti COVID-19 nerazmjerno utjecala na autohtone zajednice u Brazilu;

E. budući da je u sadašnji brazilski ustav donesen 1988. i u pravni okvir te zemlje upisano izvorno pravo autohtonih naroda na zemlju svojih predaka, bez vremenskog ograničenja za priznavanje tog prava; budući da je država dužna regulirati i štititi to pravo;

F. budući da je 22. listopada 2021. nekoliko lokalnih skupina civilnog društva sudjelovalo na javnom saslušanju u Međuameričkoj komisiji za ljudska prava (IACHR) kako bi se osudila kršenja prava boraca za ljudska prava i boraca za zaštitu okoliša u Brazilu; budući da je u kolovozu 2021. organizacija autohtonih naroda Brazila (APIB) Međunarodnom kaznenom sudu podnijela prijavu protiv predsjednika Bolsonara zbog zločina protiv čovječnosti i genocida „na temelju njegovih izričitih, sustavnih i namjernih politika usmjerenih protiv autohtonih naroda”;

G. budući da autohtoni narodi doprinose zaštiti prašuma i drugih ekosustava te stoga imaju ključnu ulogu u očuvanju biološke raznolikosti u regiji i sprečavanju klimatskih promjena; budući da su Bruno Pereira i Dom Phillips bili duboko predani ključnoj zadaći očuvanja amazonske prašume i njezine biološke raznolikosti;

H. budući da je Amazona najveća prašuma na svijetu i da ima ključnu ulogu u apsorpciji ugljikova dioksida, smanjenju stakleničkih plinova i održavanju regionalnih i globalnih vremenskih obrazaca; budući da se dolina Javari nalazi u Amazoni na brazilskoj granici s Peruom i Kolumbijom; budući da se u toj regiji nalazi najveća koncentracija autohtonih naroda na svijetu, u dobrovoljnoj izolaciji, i da je pristup toj regiji moguć samo preko drugih područja i rijekom;

I. budući da je dolina Javari, kao i druge regije brazilske Amazone, područje intenzivnih sukoba koje predvode skupine organiziranih kriminalaca i otimača zemljišta uključenih u nezakonit ribolov, lov, rudarenje, nezakonitu sječu i trgovinu drogom; budući da iza 80 % slučajeva krčenja šuma diljem svijeta stoji prenamjena šuma u poljoprivredna zemljišta za proizvodnju robe poput govedine, soje i palminog ulja; budući da se krčenje šuma u brazilskoj Amazoni drastično povećalo od 2019., uključujući porast od 22 % 2021. u usporedbi s 2020., što je najviša stopa od 2006.;

J. budući da bi promicanje i zaštita ljudskih prava, demokracije i vladavine prava trebali i dalje biti u središtu dugogodišnjeg odnosa EU-a i Brazila, u skladu s predanošću EU-a da zaštiti te vrijednosti u svojem vanjskom djelovanju te u skladu s izraženim interesom Brazila da se tih istih vrijednosti pridržava u vlastitom razvoju i međunarodnoj suradnji;

1. oštro osuđuje brutalna ubojstva boraca za zaštitu okoliša i ljudskih prava, kao i autohtonog stanovništva u Brazilu, a kao posljednja u nizu ubojstva novinara Doma Phillipsa i aktivista Bruna Pereire; poziva brazilske vlasti da provedu iscrpnu, nepristranu i neovisnu istragu tih ubojstava te da u svakom trenutku zajamče potpuno poštovanje prava na pravičan postupak;

2. oštro osuđuje sve veće nasilje, napade i uznemiravanje boraca za ljudska prava i zaštitu okoliša, autohtonih naroda, manjina i novinara; žali zbog stalne agresivne retorike, verbalnih napada i zastrašujućih izjava predsjednika Bolsonara; žali zbog seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja nad ženama, djevojčicama te borcima za zaštitu okoliša i prava autohtonih naroda te podsjeća da to predstavlja ozbiljno kršenje njihovih ljudskih prava i dostojanstva;

3. zahtijeva da brazilske vlasti poduzmu hitne mjere za sprečavanje kršenja ljudskih prava i za zaštitu boraca za očuvanje okoliša i prava autohtonih naroda; ističe odgovornost brazilskih vlasti i važnost poduzimanja odgovarajućih mjera za zaštitu prava autohtonih naroda na zemljište, teritorije i svoje tradicionalne izvore zarade, kao i mjera za zaštitu autohtonog stanovništva od svih oblika nasilja i diskriminacije; poziva brazilske vlasti da provedu međunarodne preporuke kako bi se zajamčila zaštita tih boraca te da poduzmu mjere za zaustavljanje progona, kriminalizacije i stigmatizacije autohtonih naroda i drugih tradicionalnih zajednica;

4. naglašava da nezakonito rudarenje zlata ugrožava šume i biološku raznolikost u zaštićenim područjima i izlaže autohtono stanovništvo kontaminantima; žali zbog sve većih stopa krčenja šuma na autohtonim zemljištima, posebno u brazilskoj Amazoni; poziva brazilsku vladu da ojača i bolje provede zakonodavstvo protiv nezakonitog krčenja šuma i rudarstva te da traži održive alternative politikama ekstrakcije usmjerenima na autohtona područja;

5. žali zbog toga što je trenutačna brazilska vlada ukinula vladine agencije kao što su Funai, koja nadzire pitanja autohtonih naroda, i Ibama, glavno brazilsko tijelo za zaštitu okoliša; potiče brazilsku vladu da ponovno uspostavi i ojača kapacitete tih tijela kako bi se osigurala učinkovita provedba zakonâ o okolišu i pravâ autohtonih naroda;

6. duboko je zabrinut zbog mogućih učinaka zakona PL 191/2020, poznatog pod nazivom „zakon o razaranju”, i zakona PL 490/2007 o razgraničenju zemljišta autohtonih naroda; izražava duboku zabrinutost zbog nacrta zakona o kojima se trenutačno raspravlja u brazilskom kongresu, a koji bi mogli dovesti do povećanog krčenja šuma i uništenja sredstava za život autohtonih naroda;

7. zahtijeva priznavanje i zaštitu zemljišta koja tradicionalno okupiraju autohtoni narodi, među ostalim ponovnom uspostavom razgraničenja autohtonih teritorija i zaštitom tih područja od nezakonitih zapljena zemljišta; ponovno ističe važnost jamčenja usklađenosti s Konvencijom Međunarodne organizacije rada o autohtonim i plemenskim narodima (br. 169);

8. naglašava važnost korporativne dužne pažnje te održive i transparentne korporativne odgovornosti kao važnog i neophodnog načina sprečavanja i zaštite od teških povreda ljudskih prava i prava u području okoliša; potiče europska poduzeća da zajamče dužnu pažnju u pogledu ljudskih prava u svim svojim lancima opskrbe u Brazilu; ponavlja da se u predloženu uredbu EU-a o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma mora uključiti zaštita prava autohtonih naroda i ljudskih prava te da se njome mora osigurati da kršenja prava ne budu uključena u proizvodnju proizvoda koji se stavljaju na europsko tržište; poziva Komisiju da osigura da se u svaki okvir za suradnju uključe snažne, obvezujuće i provedive odredbe o zaštiti ljudskih prava, uključujući prava autohtonih zajednica, te da se promiču poštovanje međunarodnih standarda i obveza, uključujući one o krčenju šuma;

9. potiče vladu Brazila da ispuni svoje obveze u okviru Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama; snažno potiče brazilsku državu da se bori protiv kaznenih djela protiv okoliša i da primijeni novi održivi pristup Amazoni kako bi ispunila uvjete utvrđene u planu pristupanja Organizaciji za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) te kako bi se u potpunosti uskladila sa standardima OECD-a i ispunila uvjete za članstvo u toj organizaciji;

10. poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje i države članice da nastave podupirati civilno društvo te organizacije za zaštitu okoliša i humanitarne organizacije, dajući prednost promicanju ljudskih prava, demokracije, vladavine prava, jednakosti i slobode medija u Brazilu, te da surađuju s međunarodnim partnerima u promicanju tih ciljeva; traži od delegacije EU-a u Brazilu da pomno prati stanje demokracije u zemlji i da borcima za ljudska prava, zaštitu okoliša i prava autohtonih naroda pruži logističku i tehnološku potporu; poziva Komisiju da osigura da se njezinom pomoći za suradnju poveća potpora civilnom društvu, posebno borcima za ljudska prava, autohtonim narodima i tradicionalnim zajednicama; poziva delegaciju EU-a i države članice s diplomatskim misijama u Brazilu da u potpunosti provedu smjernice EU-a o borcima za ljudska prava i da im pruže svu odgovarajuću potporu;

11. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, posebnom predstavniku EU-a za ljudska prava, privremenom predsjedništvu Zajednice latinoameričkih i karipskih naroda, glavnom tajniku Organizacije američkih država, Europsko-latinskoameričkoj parlamentarnoj skupštini, predsjedniku, vladi i kongresu Brazila.